

การขยายพันธุ์ทุเรียน

ทุเรียนสามารถขยายพันธุ์ได้ทั้งส่วนของเมล็ด และส่วนของกิ่งก้าน (Vegetative part) ในส่วนของ การใช้เมล็ดนั้น แม้ว่าจะเป็นวิธีที่ง่าย ไม่ต้องการเทคนิคหรือความชำนาญพิเศษ และให้ผลสำเร็จสูงแต่ไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากทุเรียนเป็นพืชผสมข้าม เมื่อขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด จึงเกิดปัญหาต้นพันธุ์ที่ได้ไม่เหมือนต้นแม่ นอกจากนี้ยังพบปัญหาต้นพันธุ์ไม่สม่ำเสมอ และต้องใช้เวลาปลูกนานจึงจะให้ผลการขยายพันธุ์ โดยใช้ส่วนของกิ่งก้าน สามารถกระทำได้หลายวิธี ในประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ นิยมขยายพันธุ์โดยการติดตา การทาบกิ่งแบบประกบ (approach grafting) แบบเข้าลิ้น (whip or tongue grafting) และแบบลิ้ม (wedge grafting) สำหรับในประเทศไทย วิธีขยายพันธุ์ทุเรียนที่นิยมและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ การทาบกิ่งแบบปาด (spliced approach grafting) และการเสียบยอด (apical cleft grafting)

การเตรียมต้นกล้าทุเรียน

นำเมล็ดทุเรียนที่จะใช้เป็นต้นตอ (พันธุ์ชะนี พวงมณี ตะพานน้ำ หรือพันธุ์อื่น ๆ ที่มีความทนทานต่อโรครากเน่า) มาล้างด้วยน้ำให้สะอาด เลือกเมล็ดที่มีความสมบูรณ์ ปราศจากร่องรอยการเข้าทำลายของโรคหรือแมลง นำเมล็ดที่เลือกแล้วไปปลูกลงในแปลงเพาะที่บรรจุด้วยขุยมะพร้าว โดยกดเมล็ดส่วนที่มีสีขาวลงไปนในขุยมะพร้าวให้ลึก $\frac{3}{4}$ ของเมล็ด รดด้วยน้ำผสมสารป้องกันเชื้อรา (เฉพาะครั้งแรกหลังปลูก หลังจากนั้นจะรดด้วยน้ำปกติ) เช่น อาลิเอท ในอัตรา 20 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ทำการพรางแสงด้วยซาแลนพรางแสง 50%

การทาบกิ่ง

- ❖ เมื่อต้นตอมีอายุประมาณ 1 ½ - 2 เดือน ทำการขุดและย้ายลงถุงพลาสติก อัดขุยมะพร้าวให้แน่น ทิ้งไว้ประมาณ 5-7 วัน เพื่อให้รากเดิน จึงทำการมัดปากถุงแล้วทำการฉีดยา ต้นตอเป็นรูปโกล่ขนาดประมาณ 1.5 - 2 นิ้ว
- ❖ เลือกกิ่งพันธุ์ที่มีขนาดใกล้เคียงกับต้นตอ ทำการฉีดยากิ่งพันธุ์ให้เป็นรูปโกล่เช่นเดียวกับต้นตอ
- ❖ นำต้นตอที่เตรียมไว้ขึ้นประกบกับกิ่งพันธุ์ โดยให้รอยแผลแนบกันสนิท พันด้วยแถบพลาสติก (plastic strip) ให้แน่น โดยพันจากล่างขึ้นบนเพื่อป้องกันน้ำซึมเข้าไปในแผล ทำให้แผลเน่าและทาบกิ่งไม่ติด
- ❖ ผูกเชือกยึดปากถุงต้นตอกับกิ่งพันธุ์ให้แน่น ทิ้งไว้ประมาณ 40-45 วัน แผลที่ทาบกิ่งสนิท โดยสังเกตจากยอดพันธุ์ใบยังเขียวสดใส ให้ตัดยอดต้นตอทิ้งไป ควั่นกิ่งพันธุ์ดีให้รอยต่อ ทิ้งไว้อีกประมาณ 1-2 สัปดาห์ จึงตัดลงจากต้น

- ❖ นำต้นที่ทาบบแล้วไปดูแลในเรือนเพาะชำที่มีการพรางแสงประมาณ 50% ต่อไปอีก 6-12 เดือน สามารถจำหน่ายหรือย้ายลงแปลงปลูกได้

การเสียบยอด

- ❖ เมื่อต้นตอ (stock) มีอายุประมาณ 1 ½ - 2 เดือน ทำการตัดยอดออกประมาณ 2/3 ส่วน หรือให้ส่วนของต้นตอสูงจากส่วนที่เรียกว่า ไพล ประมาณ 1 – 1 ½ นิ้ว
- ❖ ทำการผ่าครึ่งลำต้นให้ลึกประมาณ 1 นิ้ว หรือให้ยาวเท่ากับรอยเย็บของยอดพันธุ์
- ❖ เลือกกิ่งของพันธุ์ดี (scion) ที่มีความสมบูรณ์ปราศจากโรคแมลงและมีขนาดใกล้เคียงกับต้นตอ
- ❖ นำกิ่งพันธุ์ดีมาตัดให้แต่ละกิ่งมีตา 2-3 ตา
- ❖ เชือนปลายด้านล่างของกิ่งพันธุ์ดีให้เป็นรูปปลีมน และตัดใบให้เหลือครึ่งใบเพื่อลดการคายน้ำ
- ❖ นำยอดพันธุ์ดีเสียบลงไปบนต้นตอที่เตรียมไว้ โดยให้รอยแผลของต้นตอและยอดพันธุ์ดีแนบกันให้สนิทมัดด้วยเชือกฟางหรือแถบพลาสติก
- ❖ คลุมส่วนที่เสียบยอดด้วยถุงพลาสติก (กรณีที่ดินตอปลูกในถุงและแยกทำ เป็นต้น) หรือทำกระโจมพลาสติกคลุมทั้งแปลงไว้
- ❖ หลังจากคลุมไว้ประมาณ 3 อาทิตย์ เปิดกระโจมออกเพียงบางส่วนแล้วปล่อยต้นกล้าที่เสียบยอดแล้วให้อยู่ในแปลงเพาะต่อไปอีก 5-7 วัน เพื่อให้ต้นกล้าปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม แล้วจึงเปิดกระโจมออกทั้งหมด
- ❖ ทำการย้ายต้นกล้าที่เสียบยอดแล้วลงในถุงเพาะที่บรรจุวัสดุปลูก (ดิน : แกลบ : มูลวัว อัตรา 2:1:1)
- ❖ นำไปดูแลรักษาในเรือนเพาะชำที่มีการพรางแสงประมาณ 50% อีก 6-12 เดือน สามารถจำหน่ายหรือย้ายลงแปลงปลูกได้

ข้อควรระวัง

1. ควรงดใส่ปุ๋ยต้นพันธุ์ดี 1 เดือน ก่อนทำการทาบกิ่งหรือตัดยอดสำหรับใช้ในการเสียบยอด
2. วัสดุปลูกควรเป็นวัสดุที่ระบายน้ำดี น้ำหนักเบา และมีค่าความพรุนของอากาศ (air filled porosity) ระหว่าง 20-25%
3. ถุงเพาะสำหรับเลี้ยงต้นกล้าในเรือนเพาะชำ ควรมีขนาด 6"x15" หรือ 8"x20" เพื่อลดปัญหารากชดงอ